

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Bartłomiej Sienkiewicz

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 1458 Pani Poseł Pauliny Matysiak z 21 lutego 2024 roku w sprawie cennych kulturowo i historycznie pojazdów kolejowych, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków udzielane są w oparciu o przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 roku poz. 840 z późn. zm.) wyłącznie w ramach ogłaszanego Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Ochrona zabytków w obowiązujących na dany rok terminach naborów wniosków. O dofinansowanie może ubiegać się wyłącznie właściciel lub posiadacz zabytku. Wnioskodawca ubiegający się o dotację jest zobowiązany do wypełnienia warunków określonych w regulaminie programu. Katalog prac, na które można otrzymać dofinansowanie, określa art. 77 wspomnianej ustawy (jest to jednocześnie załącznik do regulaminu programu). Dotacja może być udzielona w dwóch formach, tj. na prace planowane do wykonania przy zabytku w roku udzielenia dotacji lub jako refundacja kosztów prac przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków). Jednocześnie informuję, że do 31 marca br. będzie trwał nabór wniosków na refundację już przeprowadzonych prac, a w III kwartale br. na stronie internetowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-i-projekty> zamieszczone zostaną zasady i tryb naboru wniosków na rok 2025, w tym regulamin programu Ochrona zabytków.

Ad 2.

MKiDN w ramach programu Ochrona zabytków na 2022 rok dofinansowało kwotą 193 600,00 zł zadanie Miejskiego Ośrodka Kultury w Piastowie pn. Piastów, lokomotywa parowa Ty2-200 wraz z tendrem 32D43-135 (XX w.): prace konserwatorskie lokomotywy w celu wyeksponowania zabytku.

Ad 3.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie ma możliwości wsparcia finansowego kursowania pociągów historycznych po Polsce.

Ad 4.

W Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026 jest zadanie poświęcone weryfikacji i klasyfikacji zabytków techniki kolejowej. Prawną ochroną

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

przez wpis do rejestru zabytków objęto w skali kraju jedynie ponad 900 obiektów nieruchomych. Są to m.in. zespoły zabudowań i urządzeń technicznych stacji kolejowych, budynki dworców kolejowych, wieże cieśńń, hale i wiaty peronowe, lokomotywownie, magazyny, sanitariaty, mosty i wiadukty kolejowe, linie, stacje kolei wąskotorowej i inne obiekty wchodzące w skład zespołów funkcjonalnych stacji kolejowych. Ich zasoby zostały w ostatnim półwieczu, wskutek ograniczenia liczby linii kolejowych oraz modernizacji, znacznie uszczuplone, a to, co z historycznej zabudowy pozostało, nie było poddane wnikliwej ocenie i waloryzacji. Rozpoznanie i waloryzacja nie objęły zarówno infrastruktury kolejowej (mostów, wiaduktów, kładek, przepustów i przejść), jak i ruchomego wyposażenia technicznego stanowiącego świadectwo niemal dwustuletniego technologicznego rozwoju kolejnictwa na ziemiach polskich. Duża część obiektów ruchomych nadal pozostaje poza wojewódzką i gminną ewidencją zabytków.

W kontekście potrzeb ewidencji i prawnej ochrony tej grupy zabytków obserwuje się również brak opracowanych i wdrożonych odpowiednich, dostosowanych do specyfiki industrialnego dziedzictwa związanego z kolejnictwem narzędzi działań merytorycznych skutkujących w efekcie wprowadzeniem realnej prawnej ochrony tychże zabytków. Do dziś nadal nie wiemy, jak duży jest zasób obiektów nieruchomych i ruchomych związanych z kolejnictwem. Dlatego też istotnym działaniem zrealizowanym w ramach niniejszego projektu będzie wykonanie uzupełnienia ewidencji zabytków związanych z tą grupą, według ściśle określonych reguł opartych na zasadach naukowego rozpoznania, badania, waloryzacji i opisu obiektów, uwzględniających ich specyfikę. Wykonanie niniejszego zadania ma duże znaczenie strategiczne dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski realizowanego w ramach priorytetów programu Unii Europejskiej: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (celu szczegółowego: EFRR.CP4.VI - Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych), Instrumentu „Łącząc Europę” na lata 2021-2027 oraz europejskiej inicjatywy „Nowy Europejski Bauhaus”, łączącej zrównoważony rozwój z estetyką, stylem i jakością życia, włączając potrzeby różnych grup społecznych.

Wnioski płynące z weryfikacji terenowej posłużą do wykonania zasadniczej części raportu dotyczącej zasobów, zabytkowych walorów tej architektury i budownictwa, techniki kolejowej oraz ich stanu zachowania. Treść raportu wzbogacona zostanie o wieloaspektową prezentację statystyki ochrony zabytków na podstawie badań/danych zgromadzonych przez GUS, NID oraz WUOZ. Współpracę z nielicznymi, ale wyspecjalizowanymi placówkami muzealnymi chroniącymi dziedzictwo kolejowe oraz szeroką rzeszą entuzjastów kolejnictwa zrzeszonych w klubach, stowarzyszeniach i organizacjach pozarządowych oraz wykorzystanie wielu istniejących baz danych sporządzonych (najczęściej wyrywkowo) przez lokalnych miłośników kolei. Nieodłącznym elementem raportu będzie sformułowanie rekomendacji dotyczących prowadzenia polityki państwowej w zakresie ochrony zabytków nieruchomych w ramach wybranej grupy, jak również ich ruchomego zabytkowego wyposażenia technicznego. Rekomendacje zostaną przygotowane w sposób umożliwiający ich wdrożenie również przez jednostki samorządu terytorialnego.

W ramach zadania zostanie przygotowany raport określający stan zachowania, walory zabytkowe oraz stopień i zakres ochrony prawnej zabytków techniki kolejowej i zaplecza kolejowego. Powstanie ewaluacja zasobu obiektów objętych ochroną prawną, ujętych w ewidencji zabytków (ruchomych i nieruchomych) oraz ujętych w raportach środków trwałych przedsiębiorstw związanych z kolejnictwem min. 5000 obiektów. Zostaną opracowane wzory dokumentacji, w tym kart ewidencyjnych zasobów zabytkowych, wraz z instrukcją ich wypełniania. Odbędą się również szkolenia stacjonarne dla interesariuszy i WKZ. Powstanie baza danych dotyczących zasobu dostępna dla służb konserwatorskich i GIG oraz wykaz obiektów i elementów reprezentatywnych koniecznych do ochrony prawnej, z harmonogramem pilności działań ochronnych dla służb konserwatorskich

(Departament Ochrony Zabytków – Wojewódzki Konserwator Zabytków) oraz projekt wytycznych Generalnego Konserwatora Zabytków i standardy postępowania.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Bożena Żelazowska